

חק לישראל – פרשת שופטים יום ו'

דָּבָר: (טו) לֹא יָקוּם סֹהֵד חָדַד בְּגִבֹר לְכָל עֵינֹו וּלְכָל חֻבְיָו בְּכֹל חַטָּה דֵּי יִחַטֵּא עַל מִימְרֵי תִרְוִן סְהַרְוִן אִו עַל מִימְרֵי תִלְתָּא סְהַרְוִן יִתְקַיָּם פִּתְגָּמָא:

(טז) כִּי יָקוּם עַד חֲמָס בְּאִישׁ לְעִנּוֹת בּוֹ סָרְהָ: (טז) כִּי יָקוּם עַד חֲמָס בְּאִישׁ לְעִנּוֹת בּוֹ

סָרְהָ: (טז) אָרִי יָקוּם סֹהֵד שְׂקָר בְּגִבֹר לְאֶסְהֵדָא בִּהַ סִטְיָא:

(יז) וְעַמְדוֹ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לָהֶם הָרִיב לִפְנֵי יְהוָה לִפְנֵי הַכְּהֹנִים וְהַשְּׁפָטִים אֲשֶׁר יִהְיוּ בְיָמֵים הָהֵם: (יז) וְעַמְדוֹ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לָהֶם הָרִיב לִפְנֵי יְהוָה לִפְנֵי הַכְּהֹנִים וְהַשְּׁפָטִים אֲשֶׁר יִהְיוּ בְיָמֵים הָהֵם: (יז) וִיקוּמוּן תִּרְוִן גִּבְרִין דֵּי לַהּוֹן דִּינָא קְרָם יִי קְרָם כְּהִנְיָא וְדִינְיָא דֵּי יְהוֹן בְּיוֹמֵינָא הָאֲנּוּן:

(יח) וְדָרְשׁוּ הַשְּׁפָטִים הַיָּטִב וְהַנָּה עַד שְׂקָר הָעַד שְׂקָר עֲנָה בְּאֶחָיו: (יח) וְדָרְשׁוּ הַשְּׁפָטִים הַיָּטִב וְהַנָּה עַד שְׂקָר הָעַד שְׂקָר עֲנָה בְּאֶחָיו: (יח) וְיִתְבְּעוּן דִּינְיָא יָאוֹת וְהָא סֹהֵד שְׂקָר סָהֵדָא שְׂקָרָא אֶסְהַד בְּאֶחָיו:

(יט) וְעִשְׂתֶּם לוֹ כְּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאֶחָיו וּבְעֵרַתְּ הָרַע מִקְרַבְךָ: (יט) וְעִשְׂתֶּם לוֹ כְּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאֶחָיו וּבְעֵרַתְּ הָרַע מִקְרַבְךָ: (יט) וְיִתְעַבְרוּן לֹה כְּמָא דֵּי חֲשִׁיב לְמַעְבֵּד לְאֶחָיו וְיִתְפַּלְי עֵבֵד דְּבִישׁ מִבְּיַנְךָ:

(כ) וְהַנְּשָׂאָרִים יִשְׁמְעוּ וְיִרְאוּ וְלֹא יִסְפוּ לַעֲשׂוֹת עוֹד כַּדָּבָר הָרַע הַזֶּה בְּקִרְבְּךָ: (כ) וְהַנְּשָׂאָרִים יִשְׁמְעוּ וְיִרְאוּ וְלֹא יִסְפוּ לַעֲשׂוֹת עוֹד כַּדָּבָר הָרַע הַזֶּה בְּקִרְבְּךָ: (כ) וְדִישְׁתְּאֲרוּן יִשְׁמְעוּן וְיִדְחִלוּן וְלֹא יִסְפוּן לְמַעְבֵּד עוֹד כְּפִתְגָּמָא בִישָׂא הַדִּין בְּיָנְךָ:

(כא) וְלֹא תַחּוֹס עֵינְךָ נַפְשׁ בְּנַפְשׁ עֵיוֹן בְּעֵיוֹן שׁוֹן בְּשׁוֹן יָד בְּיָד רִגְלֵי בְּרִגְלֵי: (כא) וְלֹא תַחּוֹס עֵינְךָ נַפְשָׂא חֲלַף נַפְשָׂא עֵינָא חֲלַף עֵינָא חֲלַף שְׂנָא חֲלַף שְׂנָא חֲלַף יָדָא חֲלַף רִגְלָא חֲלַף רִגְלָא:

כ (א) כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אֵיבֶךָ וְרָאִיתָ סוּס וְרֹכֵב עִם רֶב מִמֶּךָ לֹא תִירָא מֵהֶם כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלֶה מֵאָרֶץ מִצְרַיִם: (א) כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אֵיבֶךָ וְרָאִיתָ סוּס וְרֹכֵב עִם רֶב מִמֶּךָ לֹא תִירָא מֵהֶם כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלֶה מֵאָרֶץ מִצְרַיִם: (א) אָרִי תְפוּק לְאַגְחָא קְרָבָא עַל בְּעֵלֵי דְבִבְכּוֹ וְתַחְוִי סוּסוֹן וְרַחֲפִין עִם סְגֵי מִנְךָ לֹא תִדְחַל מִנְהוֹן אָרִי יִי אֱלֹהֶךָ מִימְרֵה בְּסַעֲדָה דְּאַסְקַךְ מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם:

(ב) וְהָיָה כְּקִרְבָּכֶם אֶל הַמַּלְחָמָה וּנְגַשׁ הַכְּהֹן וְדִבֶּר אֶל הָעָם: (ב) וְהָיָה כְּקִרְבָּכֶם אֶל הַמַּלְחָמָה וּנְגַשׁ הַכְּהֹן וְדִבֶּר אֶל הָעָם: (ב) וְיִהִי כְּמִקְרַבְכוֹן לְאַגְחָא קְרָבָא וְיִתְקַרֵּיב כְּהֵנָּא וַיִּמְלַל עִם עַמָּא:

(ג) וְאָמַר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קִרְבִּים הַיּוֹם לְמַלְחָמָה עַל אֵיבֵיכֶם אֶל יַרְדֵּי לְבַבְכֶם אֶל תִּירְאוּ וְאֵל תַּחֲפְזוּ וְאֵל תַּעֲרֶצוּ מִפְּנֵיהֶם: (ג) וְאָמַר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קִרְבִּים הַיּוֹם לְמַלְחָמָה עַל אֵיבֵיכֶם אֶל יַרְדֵּי לְבַבְכֶם אֶל תִּירְאוּ וְאֵל תַּחֲפְזוּ וְאֵל תַּעֲרֶצוּ מִפְּנֵיהֶם: (ג) וַיִּימָר לַהּוֹן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתְּנוֹן קִרְיָבוֹן יִמָּא דִין לְאַגְחָא קְרָבָא עַל בְּעֵלֵי דְבִבְכּוֹן לֹא יִזּוּעַ לְבָבוֹן לֹא תִדְחִלוּן וְלֹא תַתְּבַהֲתוּן וְלֹא תַתְּבַרוּן מִקְרַמִּיהוֹן:

(ד) כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֵיכֶם הַחֲלֹף עִמָּכֶם לְהַלְחֵם לָכֶם עִם אֵיבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם: (ד) כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֵיכֶם הַחֲלֹף עִמָּכֶם לְהַלְחֵם לָכֶם עִם אֵיבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם: (ד) אָרִי יִי אֱלֹהֵכוֹן דְּמַדְבֵּר קְדַמִּיכוֹן לְאַגְחָא לְכוֹן קְרָב עִם בְּעֵלֵי דְבִבְכּוֹן לְמַפְרַק יִתְכוֹן:

(ה) וְדַבְּרוּ הַשְּׁטָרִים אֶל הָעָם לֵאמֹר מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בַּיִת חָדָשׁ וְלֹא חָנְכוּ יְלָף וַיָּשֵׁב לְבֵיתוֹ פֶּן יָמוּת בְּמַלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִחַנְכֶנּוּ: (ה) וְדַבְּרוּ הַשְּׁטָרִים אֶל הָעָם לֵאמֹר מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בַּיִת חָדָשׁ וְלֹא חָנְכוּ יְלָף וַיָּשֵׁב לְבֵיתוֹ פֶּן יָמוּת בְּמַלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִחַנְכֶנּוּ: (ה) וַיִּמְלִלוּן סְרַכְיָא קְרָם עַמָּא לְמִימְרֵי מִן גְּבֵרָא דֵּי בָנָא בֵּיתָא חָדָתָא וְלֹא חָנְכֶה יְהָף וַיִּתּוּב לְבֵיתָה דִּילְמָא יָמוּת בְּאַגְחָא קְרָבָא וַיִּגְבֵּר אַחֲרוֹן יִחַנְכֶנּוּ:

חק לישראל – פרשת שופטים יום ו'

(יז) כי החרם תחרים החתי והאמרי הפנעני והפרזי החוי והיבואי כאשר צוה יהוה אלהיך: (יז) כי החרם תחרים החתי והאמרי הפנעני והפרזי החוי והיבואי כאשר צוה יהוה אלהיך: (יז) ארי גמרא תגמרנון חתאי ואמראי פנענאי ופרזאי חואי ויבואאי כמא די פקודי יי אלהיך:

(יח) למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבתם אשר עשו לאלהיהם וחטאתם ליהוה אלהיכם: (יח) למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבתם אשר עשו לאלהיהם וחטאתם ליהוה אלהיכם: (יח) גדיל די לא ילפון ותכון למעבר ככל תועבתהון די עברו לטעותהון ותחובון קדם יי אלהיכון:

(יט) כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה לא תשחית את עצה לנדה עליו גרון כי ממנו תאכל ואתו לא תכרת כי האדם עץ השדה לבא מפניו בצמור: (יט) כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה לא תשחית את עצה לנדה עליו גרון כי ממנו תאכל ואתו לא תכרת כי האדם עץ השדה לבא מפניו בצמור: (יט) ארי תצור לקרתא יומין סגיאין לאגחא עלה למכבשה לא תחבל ית אילנה לארמא עלוהי גרונא ארי מנה תיכול ויתה לא תקוץ ארי לא כאנשא אילו חקלא למעל מקדמו בצירא:

(כ) רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אתו תשחית וכרת ובנית מצור על העיר אשר הוא עשה עמו מלחמה עד רדתה: (כ) רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אתו תשחית וכרת ובנית מצור על העיר אשר הוא עשה עמו מלחמה עד רדתה: (כ) לחוד אילו דתדע ארי לא אילו דמאכל הוא ומה תחבל ותקוץ ותבני כרקומיו על קרתא די היא עבדא עמו קרבא עד דתכבשה:

כא (א) כי ימצא חלל באדמה אשר יהוה אלהיך נתן לך לרשתה נפל בשדה לא נודע מי הבהו: (א) כי ימצא חלל באדמה אשר יהוה אלהיך נתן לך לרשתה נפל בשדה לא נודע מי הבהו: (א) ארי ישתבח קטילא בארעא די יי אלהיך יחב לך למירתה רמי בחקלא לא אתידע מן קטלה:

(ב) ויצאו זקניה וטפטיה ומדרו אל הערים אשר סביבת החלל: (ב) ויצאו זקניה וטפטיה ומדרו אל הערים אשר סביבת החלל: (ב) ויפקון סביד ודינייה וימשחון לקרויא די סחרנות קטילא:

(ג) והיה העיר הקרבה אל החלל ולקחו זקני העיר ההוא עגלת בקר אשר לא עבד בה אשר לא משכה בעל: (ג) והיה העיר הקרבה אל החלל ולקחו זקני העיר ההוא עגלת בקר אשר לא עבד בה אשר לא משכה בעל: (ג) ויתהי קרתא דקריבא לקטילא וידברון סבי קרתא ההיא עגלת תורי די לא אתפלח בה די לא נגידת בניר:

(ד) והורדו זקני העיר ההוא את העגלה אל נחל איתן אשר לא יעבד בו ולא יזרע וערפו שם את העגלה בנחל: (ד) והורדו זקני העיר ההוא את העגלה אל נחל איתן אשר לא יעבד בו ולא יזרע וערפו שם את העגלה בנחל: (ד) ויחתון סבי קרתא ההיא ית עגלתא לנחלא ביר די לא אתפלח בה ולא יזרע וינקפון תמן ית עגלתא בנחלא:

(ה) ונגשו הפהנים בני לוי כי בם בחר יהוה אלהיך לשרתו ולברך בשם יהוה ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע: (ה) ונגשו הפהנים בני לוי כי בם בחר יהוה אלהיך לשרתו ולברך בשם יהוה ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע: (ה) ויתקרבון פהניא בני לוי ארי בהון יתריי יי אלהיך לשמשותה ולברכא בשמא דיי ועל מימרהון יהי כל דין וכל מכתש סגיר:

(ו) וכל זקני העיר ההוא הקרבים אל החלל ירחצו את ידיהם על העגלה הערופה בנחל: (ו) וכל זקני העיר ההוא הקרבים אל החלל ירחצו את ידיהם

חק לישראל – פרשת שופטים יום ו'

על העגלה הערופה בנחל: (ו) וכל סבי קרתא ההיא דקריבין לקטילא יסחון ית ידיהון על עגלתא דנקפתא בנחלא:

(ז) וענו ואמרו ידינו לא שפכה (שפכה) את הדם הזה ועיינינו לא ראו: (ח) וענו ואמרו ידינו לא שפכה (שפכה) את הדם הזה ועיינינו לא ראו: (ט) ויתיבון וימרון וידנא לא אשדו ית דמא דדיו ועייננא לא תזאה:

(י) בפר לעמק ישראל אשר פדית יהודה ואל תתן דם נקי בקרב עמק ישראל ונכפר להם הדם: (יא) בפר לעמק ישראל אשר פדית יהודה ואל תתן דם נקי בקרב עמק ישראל ונכפר להם הדם: (יב) כהניא ימרון בפר לעמק ישראל די פרקתא יי ולא תתן חובת דם זפי בגו עמק ישראל ויתכפר להון על דמא:

(יג) ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני יהודה: (יד) ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני יהודה: (טו) ואת תפלי אשרי דם זפי מבינה ארי תעבר דקשר קדם יי:

רש"י

לסבועה אמר לחבירו תן לי מנה שהלוייתך א"ל אין לך בידי כלום ועד אחד מעידו שיש לו חייב ליסבוע לו: על פי שנים עדים – ולא שיכתבו עדותם באגרת וישלחו לב"ד ולא שיעמוד תורגמן בין העדים ובין הדיונים:

(טז) לענות זו סרה – דבר שאינו שהוסר העד הזה מכל העדות הזאת כיצד שאמרו להם והלא עמנו הייתם אותו היום במקום פלוני:

(יז) ועמדו שני האנשים – בעדים הכתוב מדבר ולמד שאין עדות בנשים ולמד שקריבין להעיד עדותן מעומד: אשר להם הריב – אלו בעלי הדיון: לפני ה' – יהיה דומה להם כאילו עומדין לפני המקום שנאמר בקרב אלהים יקפוט: אשר יהיו בימים ההם – יפתח דורו כשמואל דורו כריך אתה לנהוג בו כבוד:

(יח) ודרשו השופטים היטב – על פי המזימן אותם שבדקים וחוקרים את הבאים להזימם בדרישה וחקירה: והנה עד שקר – כ"מ שנאמר עד בשנים הכתוב מדבר:

(יט) כאשר זמם – ולא כאשר עשה מכאן אמרו הרגו אין נהרגין: לעשות לאחיו – מה ת"ל לאחיו למד על זוממי בת כהן נשואה שאינם בשריפה אלא במיתת הבועל שהיא בחנק שנאמר היא באש תשרף היא ולא בועלה לכך נאמר כאן לאחיו כאשר זמם לעשות לאחיו ולא כאשר זמם לעשות לאחותו אצל ככל שאר מיתות השואה הכתוב אשה

(ו) פן ירדף גאל הדם – לכך אני אומר להכין לך דרך וערי מקלט רבים:

(ח) ואם ירחיב – כאשר נסבוע לתת לך ארץ קיני וקנזי וקדמוני:

(ט) ויספת לך עוד שלש – הרי תשע. ג' שבעבר הירדן וג' שבארץ כנען וג' לע"ל:

(יא) וכי יהיה איש שונא לרעהו – ע"י שנאתו הוא בא לידי וארב לו מכאן אמרו עבר אדם על מלוא קלה סופו לעבור על מלוא חמורה לפי שעבר על לא תשנא סופו לבא לידי שפיכות דמים לכך נאמר כי יהיה איש שונא לרעהו וגו' שהיה לו לכתוב וכי יקום איש וארב לרעהו והכהו נפש:

(יג) לא תחוס עינד – שלא תאמר הראשון כבר נהרג למה אנו הורגים את זה ונמנאלו שני ישראלים הרוגים:

(יד) לא תסוג גבול – לשון נסוגו אחר כשמחזיר סימן חלוקת הקרקע לאחור לתוך שדה חבירו למען הרחיב את שלו. והלא כבר נאמר לא תגזול מה ת"ל לא תסוג למד על העוקר תחום חבירו שעובר בשני לאוין. יכול אף בחוץ לארץ ת"ל בנחלתך אשר תנחל וגו' בארץ ישראל עובר בשני לאוין בחוץ לארץ אינו עובר אלא משום לא תגזול:

(טו) עד אחד – זה בנה אב כל עד שבתורה שנים אלא אם כן פרט לך בו אחד: לכל עון ולכל חטאת – להיות חבירו נענש על עדותו לא עונש גוף ולא עונש ממון אצל קם הוא

חק לישראל – פרשת שופטים יום ו'

לזככם – מנהלת סוסים: אל תיראו – מהגפת התריסין: ואל תחפזו – מקול הקרנות: ואל תערצו – מקול הלוואה: (ד) כי ה' אלהיכם וגו' – הם צאים בנלחוננו של צ"ו ואתם צאים בנלחוננו של מקום פלשתים צאו בנלחוננו של גלית מה היה סופו: ככל נפלו עמו:

ההולך עמכם – זה מחנה הארון:

(ה) ולא חנכו – לא דר בו. חנוך לשון התחלה: ואיש אחר יחנכנו – ודבר של עגמת נפש הוא זה:

(ו) ולא חללו – לא פלאו צנה הרביעית שהפירות טעונין לאוכלן בירושלים או לחללן בדמים ולאכול הדמים בירושלים:

(ז) פן ימות במלחמה – ישוב פן ימות שאם לא ישמע לדברי הבהן כדאי הוא שימות:

(ח) ויספו השוטרים – למה נאמר כאן ויספו מוסיפין זה על דברי הבהן שהבהן מדבר ומשמיע מן שמע ישראל עד להושיע אתכם ומי האיש ושני ופלישי כהן מדבר ושוטר משמיע. וזה שוטר מדבר ושוטר משמיע: הירא ורך הלצב – רבי עקיבא אומר כמשמעו שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה ולראות חרב שלופה ר"י הגלילי אומר הירא מעבירות שבידו ולכך תלתה לו תורה לחזור על בית וחרם ואשה לכסות על החוזרים בשביל עבירות שבידם שלא יצינו שהם צעלי עבירה והרואהו חוזר אומר שמא בנה בית או נטע כרם או ארש אשה:

(ט) שרי לבאות – שמעמידין זקפין מלפניהם ומאחריהם וכשילים של ברזל בידיהם וכל מי שרואה לחזור הרשות בידו לקפח את שקויו. זקפין בני אדם עומדים בקצה המערכה לזקוף את הגופלים ולחזקם בדברים שובו אל המלחמה ולא תנוסו שתחלת נפילה ניסה:

(י) כי תקרב אל עיר – במלחמת הרשות הכתוב מדבר כמו שמפורש בענין כן תעשה לכל הערים הרחוקות וגו':

(יא) כל העם הנמצא בה – אפילו אתה מורא בה משבעה עממין שננטוית להחרימם אתה ראוי לקיימם: למס ועבדוך – עד שיקבלו עליהם מסים ושעבוד:

לחיש וזוממי אשה נהרגין כזוממי איש כגון שהעידוה שהרגה את הגפס שחללה את השבת נהרגין במיתתה שלא מיעט כאן אחותו אלא במקום שיש לקיים בהן הזמה כמיתת הבועל: (כ) ישמעו ויראו – מכאן שצריכין הכרזה איש פלוני ופלוני נהרגין על שהזמו ב"ד:

(כא) עין בעין. ממון. וכן שן בן שן וגו':

(כב) כי תאלץ למלחמה – סמך הכתוב יליאת מלחמה לכאן לומר כך שאין מחוסר אבר יורא למלחמה. ד"א לומר כך אם עשית משפט דק אתה מובטח שאם תאלץ למלחמה אתה נואח וכן דוד הוא אומר עשיתי משפט ודק כל תניחני לעושיקי: על אויבך – יהיו בעיניך כאויבים אל תרחם עליהם כי לא ירחמו עליך: סוס ורכב – בעיני חשודים כולם כסוס אחד וכן הוא אומר והכית את מדין כאיש אחד וכן הוא אומר כי בא סוס פרעה: עם רב ממך – בעיניך הוא רב אבל בעיני אינו רב:

(כג) כקרבכם אל המלחמה – סמוך ללאתכם מן הספר מגבול ארצכם: ונגש הבהן – המשוח לכך והוא הנקרא משוח מלחמה: ודבר אל העם – בלשון הקודש:

(ג) שמע ישראל – אפילו אין בכם זכות אלא קריאת שמע בלבד כדאי אתם שיושיע אתכם: על אויביכם – אין אלו אחיכם שאם תפלו בידם אינם מרחמים עליכם אין זו מלחמת יהודה עם ישראל שנאמר להלן ויקומו האנשים אשר נקצו בשמות ויחזיקו בשביה וכל מערומיהם הלבישו מן השלל וילבישו וינעלו ויאכילו וישקו ויסכסו וינהלום בחמורים לכל כושל ויביאום יריחו עיר התמרים אלל אחיהם וישבו שומרון אלל על אויביכם אתם הולכים לפיכך התחזקו למלחמה: אל ירך לזככם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו – ד' אזהרות כנגד ד' דברים שמלכי העובדי כוכבים עושין מגיפין בתריסיהם כדי להקישן זה לזה כדי להשמיע קול שיחפזו אלו שכנגדן וינוסו ורומסים בסוסיהם ומאהילין אותם להשמיע קול שעטת פרכות סוסיהם ולווחין בקולם ותוקעין בשופרות ומיני משמיעי קול: אל ירך

חק לישראל – פרשת שופטים יום ו'

(כ) עד דתה – לשון רדוי שְׁתַּחֲוֶה כפופה לך:
 (ב) ויאלו זקניך – מיוחדים שזקניך אלו
 סנהדרי גדולה: ומדו – ממקום שהחלל
 שוכב: אל הערים אשר סביבות החלל – לכל
 כל לידע איזו קרובה:
 (ד) אל נחל איתן – קשה שלא נעבד: וערפו
 – קולץ ערפה בקופיץ אמר הקב"ה תבא
 עגלה בת שנתה שלא עשתה פירות ותערף
 במקום שאינו עושה פירות לכפר על הריגתו
 של זה שלא הניחוהו לעשות פירות:
 (ז) ידו לא שפכה – וכי עלתה על לב שזקני
 בית דין שופכי דמים הם אלל לא ראינוהו
 ופטורנוהו בלא מזונות ובלא לוויה. הכהנים
 אומרים כפר לעמך ישראל:
 (ח) ונכפר להם הדם – הכתוב מצַדֵּק
 שמשעשעו כן יכופר להם העון:
 (ט) ואתה תבער – מגיד שאם נמלא ההורג
 אחר שנתערפה העגלה הרי זה יהרג והוא
 הישר בעיני ה':

(יב) ואם לא תשלים עמך ועשתה עמך
 מלחמה – הכתוב מצַדֵּק שאם לא תשלים
 עמך סופה להלחם בך אם תניחנה ותלך:
 ואת עליה – אף להרעיבה ולהזמיאה
 ולהמיתה מיתה תחלואים:
 (יג) ונתנה ה' אלהיך בידך – אם עשית כל
 האמור בענין סוף שה' נתנה בידך:
 (יד) והטף – אף טף של זכרים ומה אני
 מקיים והכית את כל זכורה בגדולים:
 (יז) כאשר כוץ – לרבות את הגרגשי:
 (יח) למען אשר לא ילמדו – הא אם עשו
 תשובה ומתגיירין אתה ראוי לקבלם:
 (יט) ימים – שנים: רבים – שלשה מכאן
 אמרו אין כרין על עיירות של עובדי כוכבים
 פחות משלשה ימים קודם לשבת ולמד שפותח
 בשלום ב' או ג' ימים וכן הוא אומר וישב דוד
 בלחג ימים שנים ובמלחמות הרשות הכתוב
 מדבר: כי האדם עץ השדה – הרי כי משמש
 בלשון דילמא שמא האדם עץ השדה להכנס
 בתוך המצור מפניך להתיסר ביסורי רעב
 אמא כאנשי העיר למה תשחיתנו:

נביא – ישעיה פרק נא' – נב'

(ב) אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מִנְחַמְכֶם מִי אֵת וּתְיַרְאֵי מֵאֲנוּשׁ יְמוֹת וּמִבְּנֵי אָדָם חֲצִיר
 יִנְתָּנוּ: (ג) וּתְשַׂבַּח יְהוָה עֲשֶׂה נֹטָה שָׁמַיִם וַיִּסַּד אֶרֶץ וַתִּפְחַד תָּמִיד כָּל הַיּוֹם
 מִפְּנֵי חַמַּת הַמִּצִּיק כַּאֲשֶׁר בּוֹנֵן לְהַשְׁחִית וְאִיהָ חַמַּת הַמִּצִּיק: (ד) מִהֵרָ עָשָׂה
 לְהַפְתִּיחַ וְלֹא יְמוֹת לְשַׁחַת וְלֹא יַחְסֹר לְחַמוֹ: (ה) וְאֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ רַגַע הַיּוֹם
 וַיְהִימוּ גִלְיוֹ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ: (ו) וְאֲשִׁים דְּבָרֶיךָ בְּפִיךָ וּבְצִלְ יָדַי בְּסִיתֶיךָ לְנִטְע
 שָׁמַיִם וְלִיִּסַד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אֲתָה: (ז) הִתְעוֹדְרֵי הִתְעוֹדְרֵי קוּמִי
 יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר שְׁתִּית מִיַּד יְהוָה אֵת פֹּס חַמַּתוֹ אֵת קִבְעַת פֹּס הַתְּרַעְלָה
 שְׁתִּית מִצִּית: (ח) אֵין מְנַהֵל לָהּ מִכָּל בְּנֵי יְלָדָה וְאֵין מַחְזִיק בְּיָדָהּ מִכָּל בְּנֵי
 גְדֻלָּה: (ט) שְׁתִּים הִנֵּה קִרְאתֶיךָ מִי יְנוּד לָךְ הַשֹּׁד וְהַשֶּׁבֶר וְהָרַעַב וְהַחֲרָב מִי
 אֲנַחְמוּךָ: (י) בְּנִיךָ עֲלָפוּ שָׁכְבוּ בְּרֵאשׁ כָּל חוּצוֹת פְּתוּא מִמְּקַמְר הַמְּלֵאִים חַמַּת
 יְהוָה גְּעַרְתָּ אֱלֹהֶיךָ: (יא) לָכֵן שְׁמַעִי נָא זֹאת עֲנִיָה וּשְׁכַרְתָּ וְלֹא מִיָּו: (יב) כֹּה
 אָמַר אֲדֹנָיִךָ יְהוָה וְאֱלֹהֶיךָ יִרִיב עִמּוֹ הִנֵּה לְקַחְתִּי מִיָּדָה אֵת פֹּס הַתְּרַעְלָה אֵת
 קִבְעַת פֹּס חַמַּתִּי לֹא תוֹסִיפִי לְשַׁתּוֹתָה עוֹד: (יג) וְשַׁמְתִּיךָ בְּיַד מוֹגִיךָ אֲשֶׁר
 אָמְרוּ לְנַפְשֶׁךָ שְׁחִי וְנַעֲבְרָה וְתַשִּׁימִי כְּאֶרֶץ גְּזֹף וְכַחֲזֵץ לְעֵבְרִים: (יד) עוֹדִי עוֹדִי

חק לישראל – פרשת שופטים יום ו'

לְבָשִׁי עֲזָרָה צִיּוֹן לְבָשִׁי בְּגָדֵי תַפְאֲרָתָהּ יְרוּשָׁלַם עִיר הַקֹּדֶשׁ כִּי לֹא יוֹסִיף יָבֵא בָךְ עוֹד עֵרֶל וְטָמֵא: (ב) הַתְּנַעֲרֵי מֵעַפְרֵי קוּמֵי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם הַתְּפַתְחוּ \(\)הַתְּפַתְחוּ\(\) מוֹסְרֵי צְוֹאֲרָךְ שְׁבִיָּה בֵּת צִיּוֹן: (ג) כִּי כֹה אָמַר יְהוָה חֲנַם נְמוֹכָתָם וְלֹא בִכְסֹף תִּגְאָלוּ: (ד) כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה מְצֹרִים יָרַד עִמִּי בְרֹאשְׁנָה לְגוֹר שָׁם וְאֲשׁוּר בְּאֶפֶס עֲשָׂקוּ: (ה) וְעַתָּה מִי (מִה) לִי פֹה נָאִם יְהוָה כִּי לָקַח עִמִּי חֲנַם מִשְׁלוֹ (מִשְׁלִי) יִהְיֶה לִּי נָאִם יְהוָה וְתַמִּיד כָּל הַיּוֹם שָׁמַי מִנְּאֲזִ: (ו) לָכֵן יָדַע עִמִּי שָׁמַי לָכֵן בֵּינִים הָהוּא כִּי אֲנִי הוּא הַמְדַבֵּר הַנְּנִי: (ז) מִה נָאוּ עַל הַהָרִים רִגְלֵי מוֹבְשָׁר מִשְׁמִיעַ שְׁלוֹם מִבְּשָׁר טוֹב מִשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אָמַר לְצִיּוֹן מִלֶּךְ אֱלֹהֶיךָ: (ח) קוֹל צְפִיָּה נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדוֹ יִרְנְנוּ כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ בְּשׁוֹב יְהוָה צִיּוֹן: (ט) פִּצְחוּ רְנְנוּ יַחְדוֹ חֲרָבוֹת יְרוּשָׁלַם כִּי נַחַם יְהוָה עִמּוֹ גָּאֵל יְרוּשָׁלַם: (י) חֲשֹׁף יְהוָה אֶת זְרוּעַ קִדְשׁוֹ לְעֵינַי כָּל הַגּוֹיִם וְרָאוּ כָּל אֶפְסֵי אֶרֶץ אֶת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ: (יא) סוּרוּ סוּרוּ צְאוּ מִשָּׁם טָמֵא אֵל תִּגְעוּ צְאוּ מִתּוֹכָהּ הַבְּרוּ נְשָׂאֵי כְלֵי יְהוָה: (יב) כִּי לֹא בַחֲפוֹזוֹן תִּצְאוּ וּבַמְנוּסָה לֹא תִלְכוּן כִּי הֲלֹךְ לִפְנֵיכֶם יְהוָה וּמֵאֲסַפְּכֶם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

משנה – נגעים פרק ד'

(א) יֵשׁ בְּשַׁעַר לָבָן מִה שְׂאִין בְּפִשְׁיוֹן, וַיֵּשׁ בְּפִשְׁיוֹן מִה שְׂאִין בְּשַׁעַר לָבָן. שְׂשַׁעַר לָבָן מְטֵמֵא בְּתַחֲלָה, וּמְטֵמֵא בְּכָל מִרְאֵה לָבָן, וְאִין בּוֹ סִימֹן טְהוֹרָה. יֵשׁ בְּפִשְׁיוֹן, שֶׁהַפִּשְׁיוֹן מְטֵמֵא בְּכָל שְׁהוּא, וּמְטֵמֵא בְּכָל הַנְּגָעִים, חוּץ לְנֶגַע, מִה שְׂאִין בּוֹ בְּשַׁעַר לָבָן:

מראות, שצאותן מראות שהאדם מטמא, הפשיון מטמא: ואין בו סימן טהרה – ואילו בפשיון יש בו סימן טהרה, שאם פרח זכולו טהור: מטמא בכל שהוא – אבל שער לבן אינו מטמא בפחות משתי שערות, למיעוט שער שתיים: חוץ מן הנגע – כשפשה חוץ לנגע, טמא. אבל שער לבן צעין שיהא נגע, כדכתיב (סס) ושער נגע הפך לבן:

(ב) יֵשׁ בְּמַחֲיָה מִה שְׂאִין בְּפִשְׁיוֹן, וַיֵּשׁ בְּפִשְׁיוֹן מִה שְׂאִין בְּמַחֲיָה. שֶׁהַמַּחֲיָה מְטֵמֵא בְּתַחֲלָה, וּמְטֵמֵא בְּכָל מִרְאֵה, וְאִין בָּהּ סִימֹן טְהוֹרָה. יֵשׁ בְּפִשְׁיוֹן, שֶׁהַפִּשְׁיוֹן מְטֵמֵא בְּכָל שְׁהוּא, וּמְטֵמֵא בְּכָל הַנְּגָעִים, חוּץ לְנֶגַע, מִה שְׂאִין בּוֹ בְּמַחֲיָה:

מן הנגע מה שאין בו במחיה – שהמחיה כריכה להיות צחוך הנגע:

רע"ב – (א) יש שער שער לבן מטמא בתחילה – כשהזבא אל הכהן ויש נגע שער לבן, טמא. מה שאין בו בפשיון שאינו מטמא אלא בצוף שזוע: ומטמא בכל מראה לזבן – אפילו למטה מארבעה מראות, דכתיב (ויקרא יג) ומראה הנגע עמוק, מראה הנגע עמוק ולא מראה שער לבן עמוק. מה שאין בו בפשיון שאין פשיון מטמא למטה מארבעה

רע"ב – (ב) בכל מראה – היינו כמראה הבשר בין כושי בין לבן בין אדום: מטמא בכל שהוא – אבל במחיה בעיא כעלדסה: חוץ

חק לישראל – פרשת שופטים יום ו'

(ג)

יש בְּשֵׁעַר לָבֵן מִה שְׂאִין בְּמַחֲיָה, וְיֵשׁ בְּמַחֲיָה מִה שְׂאִין בְּשֵׁעַר לָבֵן. שְׂשֵׁעַר לָבֵן מְטַמֵּא בְּשִׁחִין וּבְמִכּוּהָ, בְּמִכְנָס וּבְמַפְזָר, בְּמִבְעָר וְשִׁלָּא בְּמִבְעָר. יֵשׁ בְּמַחֲיָה, שֶׁהַמַּחֲיָה מְטַמֵּא בְּקִרְחַת וּבְגִפְחַת, הַפּוּכָה וְשִׁלָּא הַפּוּכָה, וּמְעַפְכַּת אֶת הַהוּפֵךְ כְּלוֹ לָבֵן, וּמְטַמֵּא בְּכָל מִרְאָה, מִה שְׂאִין בֵּן בְּשֵׁעַר לָבֵן:

רע"ב - (ג) וּמְכֹנָס - שֶׁהִשְׁתִּי שְׁעֵרוֹת בְּמָקוֹם אֶחָד כְּנֹגַע: בְּמַפּוֹרֵד - זֶה בְּמִזְרַח הַנֹּגַע וְזֶה בְּמַעֲרָב: בְּמִבּוֹרָר - שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת בְּאִמְלָע הַנֹּגַע, כְּמִבְצָר שֶׁבְּאִמְלָע הַעִיר: שְׂאִינוֹ מִבּוֹרָר - בְּחוּט הַיּוֹלָא מִן הַנֹּגַע. וְיֵשׁ בְּרַחְבּוֹ שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת. מִה שְׂאִין כֵּן בְּמַחֲיָה לְדַעִינן מִבּוֹרָרֵת וּמְכֹנָסֵת: הַפּוּכָה וְשִׁלָּא הַפּוּכָה - בֵּין

שֶׁהִזְהַרְתָּ קִדְמָה לְמַחֲיָה, בֵּין שֶׁהַמַּחֲיָה קִדְמָה לְבִהַרְתָּ. מִה שְׂאִין כֵּן בְּשֵׁעַר לָבֵן, שֶׁאִם קִדְם לְבִהַרְתָּ, טַהוֹר: וּמְעַכְכַּת אֶת הַהוּפֵךְ כּוֹלוֹ לָבֵן - לֹאס הוֹחֵלֵט בְּמַחֲיָה וּפְרַחַה הַלְרַעַת כְּכוֹלוֹ חוּץ מִמָּקוֹם הַמַּחֲיָה, עַדִּינן טַמֵּא הוּא. אֲבָל אִם פְּרַחַה כְּכוֹלוֹ, אַע"ג לְכָל גּוֹפוֹ מִלֵּא שְׁעַר לָבֵן, טַהוֹר, שְׂאִין שְׁעַר לָבֵן מְעַכֵּב:

(ד) שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת, עֶקְרָן מִשְׁחִיר וְרֵאשֵׁן מִלְבִּין, טַהוֹר. עֶקְרָן מִלְבִּין וְרֵאשֵׁן מִשְׁחִיר, טַמֵּא. כַּמֵּה יֵהָא בְּלִבְנֻגִיתָ, רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, כָּל שֶׁהוּא. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר, כְּדִי לְקַרוֹץ בְּזוּג. הִיָּתָה אַחַת מִלְמִטָּה וְנִחְלָקָה מִלְמַעְלָה וְהִיא נִרְאִית בְּשִׁתִּים, טַהוֹר. בְּהֵרֵת וּבִי שְׂעַר לָבֵן אִו שְׂעַר שְׁחוֹר, טַמֵּא. אִין חוֹשְׁשִׁין שְׂמֵא מְעִט מְקוֹם שְׂעַר שְׁחוֹר אֶת הַבְּהֵרֵת, מִפְּנֵי שְׂאִין בּוֹ מִמִּשְׁ:

רע"ב - (ד) עִיקָרֵן מִשְׁחִיר וְרֵאשֵׁן מִלְבִּין טַהוֹר - לֹאמֵר קִרָּא (וּיִקְרָא יג) וְשֵׁעַר כְּנֹגַע הַפֶּךְ לָבֵן, הַעִיקָר הַסְמוּךְ לְנֹגַע הַפֶּךְ לָבֵן: כְּדִי לְקַרוֹץ בְּזוּג - כְּדִי שִׁנְטַל כְּפִי הַזּוּג שֶׁל מַסְפְּרִיִּים. וְהַלְכָה, לְשִׁעוֹר שְׁעַר לָבֵן אֲרַכּוֹ אִין פְּחוֹת מְכִדִי שִׁנְטַל כְּפִי הַזּוּג, אֲבָל הַלְבַנּוּתִית שְׁבוּ כֻלָּ שְׁהוּא: וְנִרְאִית כְּשִׁתִּים טַהוֹר - שִׁי

שְׁעֵרוֹת הַמַּחֲוֹלְקוֹת בְּרֵאשֵׁן לְשִׁתִּים וּבְעִיקָרֵן אִין אֲלָא אַחַת: הַכִּי גִרְסִינן, בִּהַרְתָּ וְזֶה שְׁעַר לָבֵן וְשֵׁעַר שְׁחוֹר טַמֵּא - בִּהַרְתָּ שֶׁהוּא כְּגֵרִים מְלֻמָּס וְזֶה שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת לְבָנוֹת, וְהַשָּׂר אֲמַלָּה שְׁעֵרוֹת שְׁחוֹרוֹת, טַמֵּא, וְלֹא אֲמַרִּינן שְׁמָקוֹם הַשְׁעֵרוֹת שְׁחוֹרוֹת מִמְעַט הַבִּהַרְתָּ מְכַגְרִים:

(ה) בְּהֵרֵת כְּגֵרִים וְחוּט יוֹצֵא מִמֶּנָּה, אִם יֵשׁ בּוֹ רַחֵב שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת, זֹקְקָה לְשֵׁעַר לָבֵן וְלְפִשְׁיוֹן, אֲבָל לֹא לְמַחֲיָה. שְׁתֵּי בְּהֵרֵת וְחוּט יוֹצֵא מִזּוֹ לָזוֹ, אִם יֵשׁ בּוֹ רַחֵב שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת, מְצַרְפָּן. וְאִם לָאוּ, אִין מְצַרְפָּן:

רע"ב - (ה) זֹקְקָה לְשֵׁעַר לָבֵן וּלְפִשְׁיוֹן - לֹאִי אִיכָא בְּאוֹתוֹ הַחוּט שְׁעַר לָבֵן, מַחֲלִיטוֹ. אִו אִם פְּשָׁה אֲלָל הַחוּט כְּסוּף שְׁבוּע, טַמֵּא. אֲבָל אִם אִין בְּרוּחַב הַחוּט שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת וְאִית בִּיהַ שְׁעַר לָבֵן, לֹא מְטַמֵּא, לֹא חֲסִיב מִן הַנֹּגַע. וְכֵן אִם פְּשָׁה אֲלָל הַחוּט שְׂאִין בְּרַחְבּוֹ שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת, כְּפִשְׁיוֹן רַחוּק מִן הַנֹּגַע הוּא חֲסוּב וּבְעִי כְּגֵרִים: אֲבָל לֹא לְמַחֲיָה - לֹאפִּילוֹ יֵשׁ בְּרוּחַב הַחוּט שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת, אִין מַחֲיָה שְׁבוּ

מְטַמֵּא, שֶׁהַמַּחֲיָה כְּרִיכָה שְׁתֵּהָ מִבּוֹרָרֵת בְּאִמְלָע הַנֹּגַע כְּמִבְצָר שֶׁהוּא בְּאִמְלָע הַעִיר: מִצְרָפָן - וְנִידוּנִים כְּנֹגַע אֶחָד. וְאִם פְּשָׁה אַחַת מֵהֵן מְשָׁהוּ, אִו נוֹלֵד שְׁעַר לָבֵן בְּאֶחָת מֵהֵן, מַחֲלִיט עַל שְׁתֵּיהֶן: וְאִם לֹאִי אִינוּ מִצְרָפָן - וְנִידוּנִים כְּשֵׁנִי נִגְעִים, וְאִם פְּשָׁה אַחַת וְהַאֲחֵרֵת לֹא פְּשָׁה, מַחֲלִיט בְּזוֹ וּמְסַגִּיר בְּזוֹ. וְנִפְקָא מִינֵהּ, לְכִי מִיטַהַר, בְּעִי לְאֲחוּיֵי שְׁנֵי קַרְבָּנוֹת:

(ו) בְּהֵרֵת כְּגֵרִים וּבִיהַ מַחֲיָה כְּעַדְשָׁה וְשֵׁעַר לָבֵן בְּתוֹךְ הַמַּחֲיָה, הִלְכָה הַמַּחֲיָה, טַמֵּאָה מִפְּנֵי שְׂעַר לָבֵן. הִלְכָה שְׂעַר לָבֵן, טַמֵּא מִפְּנֵי הַמַּחֲיָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן מְטַהַר, מִפְּנֵי שִׁלָּא הִפְכַּתּוֹ הַבְּהֵרֵת. בְּהֵרֵת הִיא וּמַחֲיָתָה כְּגֵרִים וְשֵׁעַר לָבֵן

חק לישראל – פרשת שופטים יום ו'

בַּתּוֹךְ הַבְּהֵרֶת, הֶלְכָה הַמִּחְיָה, טְמֵאָה מִפְּנֵי שְׁעַר לָבָן. הֶלְךְ שְׁעַר לָבָן, טְמֵא מִפְּנֵי הַמִּחְיָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן מְטַהֵר, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִפְכַּחְתוּ בַּהֲרַת בְּגָרִים. וּמִזֶּדָה, שָׂאֵם יֵשׁ בַּמָּקוֹם שְׁעַר לָבָן בְּגָרִים, שֶׁהוּא טְמֵא:

לְשׂוֹר: ר"ף מטהר – אהלכה מחיה קאי: שֶׁלֹּא הִפְכַּחְתוּ זֵהֶרֶת – שְׁעַר לָבָן קִדְשׁ לְזֵהֶרֶת שֶׁל מָקוֹם הַמִּחְיָה: שֶׁלֹּא הִפְכַּחְתוּ זֵהֶרֶת כִּגְרִים – שְׁעַר לָבָן קִדְשׁ לְזֵהֶרֶת כִּגְרִים, דִּמְקוֹם הַמִּחְיָה הִיָּה חֶסֶר מִכִּגְרִים. וְכֹאן נִמֵּי לֹא פְּלִיג ר"ף אֵלֶּה אֵלֶּה מִמִּחְיָה. וְאִין הֵלְכָה כִּר"ף:

רע"ב – (ו) זֵהֶרֶת כִּגְרִים – זֵלֹל מָקוֹם מִמִּחְיָה. לְהִינּוּ תִשַׁע עֲדָשׁוֹת זֵהֶרֶת, וְעֲדָשָׁה אַחַת מִמִּחְיָה. עֶשֶׂר עֲדָשׁוֹת זֵין הַכֹּל: גְּרִים – הֵן תִּשַׁע עֲדָשׁוֹת, וּמִמִּחְיָה אִין פְּחוֹת מֵעֲדָשָׁה. וְכֹל הַיֵּכָל דִּתְנִינן זֵהֶרֶת, הוּא הַדִּין לְשֹׂאֵר מִרְאוֹת חֲלָקוֹת וּפְחוֹתוֹת: וְהֵלְכָה הַמִּחְיָה – שֶׁזֶּה הַנֶּגֶע עַל מָקוֹמָה: הֵלֶךְ שֶׁר לָבָן – שְׁנַשְׂר, אוֹ הַפֶּךְ

(ז) בַּהֲרַת וְבָה מִחְיָה וּפְשִׁיזוֹן, הֶלְכָה הַמִּחְיָה, טְמֵאָה מִפְּנֵי הַפְּשִׁיזוֹן. הֶלְךְ הַפְּשִׁיזוֹן, טְמֵאָה מִפְּנֵי הַמִּחְיָה. וְכֹן בְּשְׁעַר לָבָן וּבְפְשִׁיזוֹן. הֶלְכָה וְחִזְרָה בְּסוֹף שְׁבוּעָה, הָרִי הִיָּה כְּמוֹת שְׁהִיָּתָה. לְאַחַר הַפְּטוֹר, תִּרְאָה בְּתַחֲלָה. הִיָּתָה עֵזָה וְנִעְשִׂית בְּהָה, בְּהָה וְנִעְשִׂית עֵזָה, הָרִי הִיָּה כְּמוֹ שְׁהִיָּתָה, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא תִתְמַעַט מֵאַרְבָּעָה מִרְאוֹת. כְּנִסָּה וּפְשִׁיזוֹן, פְּשִׁיזוֹן וְכִנְסָה, רַבִּי עֲקִיבָא מִטְּמֵא, וְחֲכָמִים מִטְּהָרִין:

כְּגוֹן כְּסִיד אוֹ כְּקָרוֹס. אוֹ שְׁהִיָּתָה כְּקָרוֹס זֵשַׁעַת הַסָּגֵר, וְנִעְשִׂית עֵזָה כְּשֶׁלֶג זִסוֹף שְׁבוּעָה רִאשׁוֹן: הָרִי הִיָּה כְּמוֹת שְׁהִיָּתָה – וְטַעוֹנָה הַסָּגֵר שְׁנִי, כְּמוֹ עֵמֶד זְעִינּוֹ: וּבִלְבָד שֶׁלֹּא תִתְמַעַט מֵאַרְבָּעָה מִרְאוֹת – שֶׁאִם נִתְמַעַטָה מֵאַרְבָּעָה מִרְאוֹת, פּוֹטְרוֹ מִיָּד וְטַהוֹר: כְּנִסָּה וּפְשִׁיזוֹן – הַיֵּכָל דֵּהִסְגִּירָה זֵהֶרֶת כִּגְרִים, וְזִסוֹף שְׁבוּעָה כְּנִסָּה, וְאַחַר כֵּךְ פְּשִׁיזוֹן אֵת מָקוֹם הַכְּנוּס וְלֹא יוֹתֵר. אוֹ שְׁפִשְׁתָה זִסוֹף שְׁבוּעָה, וְאַחַר כֵּךְ כְּנִסָּה אֵת מָקוֹם הַפְּשִׁיזוֹן וְלֹא יוֹתֵר: רַבִּי עֲקִיבָא מִטְּמֵא – שְׁהִרִי פְּשָׁה: וְחֲכָמִים מִטְּהָרִים – שֶׁאִין זֶה פְּשִׁיזוֹן אֵלֶּה הָרִי הִיָּה כְּמוֹ שְׁהִיָּתָה, וְאִי קָאִי זִסוֹף שְׁבוּעָה רִאשׁוֹן, מִסְּגִירוֹ הַסָּגֵר שְׁנִי. וְאִי קָאִי זִסוֹף שְׁבוּעָה שְׁנִי, פּוֹטְרוֹ וְטַהוֹר:

רע"ב – (ז) זֵהֶרֶת זֵהֶרֶת מִמִּחְיָה וּפְשִׁיזוֹן – זֵהֶרֶת כִּגְרִים וְהַסְּגִירוֹ, וְלִסוֹף שְׁבוּעָה מֵאֵל זֵין מִמִּחְיָה וּפְשִׁיזוֹן וְהַחֲלִיטוֹ: הֵלְכָה הַמִּחְיָה – כְּגוֹן שֶׁזֶּה עֲלִיָּה הַנֶּגֶע, טְמֵא הַזֵּהֶרֶת מִפְּנֵי הַפְּשִׁיזוֹן: הֵלֶךְ הַפְּשִׁיזוֹן – כְּגוֹן שֶׁכְּנִסָּה הַזֵּהֶרֶת וְחִזְרָה לְכִגְרִים: וְכֹן שְׁעַר לָבָן וּפְשִׁיזוֹן – אִם הֵלֶךְ הָאֵחָד, טְמֵא מִפְּנֵי הַשְּׁנִי: הֵלְכָה וְחִזְרָה זִסוֹף הַשְּׁבוּעָה – כְּגוֹן שֶׁהַסְּגִירוֹ עַל זֵהֶרֶת כִּגְרִים, וְהֵלְכָה הַזֵּהֶרֶת זֵלִמְעַל הַשְּׁבוּעָה, וְזִסוֹף הַשְּׁבוּעָה חִזְרָה: הָרִי הִיָּה כְּמוֹת שְׁהִיָּתָה – וּמִסְּגִירוֹ הַסָּגֵר שְׁנִי: לְאַחַר הַפְּטוֹר – דִּרְאָה אֹתָהּ הַכֵּהן זִסוֹף שְׁבוּעָה כְּשֶׁהֵלְכָה לָהּ וּפְטוֹרוֹ, אִם אַחֲרֵי כֵן חִזְרָה, תִּירְאָה זֵתַחֲלִילָה. וְהָאִי חִזְרָה הִינּוּ זִמְקוֹמָה הַרִאשׁוֹן. לֹאִי זִמְקוֹם אַחַר, אִם כֵּן הָרִי זֵין זֵהֶרֶת אַחֲרָת: הִיָּתָה עֵזָה – כְּשֶׁלֶג כְּשֶׁהַסְּגִירוֹ, וְנִעְשִׂית כֵּהָה זִסוֹף שְׁבוּעָה רִאשׁוֹן,

(ח) בַּהֲרַת בְּגָרִים וּפְשִׁיזוֹן בְּחִצֵּי גְרִים וְהֶלְךְ מִן הָאוֹם בְּחִצֵּי גְרִים, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, תִּרְאָה בְּתַחֲלָה. וְחֲכָמִים מִטְּהָרִין:

– לֵלֹל חֲשִׁיב פְּשִׁיזוֹן אֵלֶּה אִם כֵּן מוֹסִיף עַל שְׁעוֹר הַנֶּגֶע שְׁהִיָּה זֵתַחֲלִילָה. זֵה שְׁאִינוֹ עֲכָשׁוֹן אֵלֶּה כִּגְרִים, נַחֲשֵׁב כִּרִאשׁוֹן שְׁעַמֶּד זְעִינּוֹ וְטַהוֹר (יז):

רע"ב – (ח) וּפְשִׁיזוֹן כַּחֲצֵי גְרִים – לֵלֹל הַמְזַרְחָה: וְהֵלֶךְ מִן הָאוֹם כַּחֲצֵי גְרִים – לֵלֹל הַמְעַרְבֵּ: תִירְאָה זֵתַחֲלָה – דִּחֲשִׁיב כְּנִגַּע אַחַר, וְנִגַּע חֲדָשׁ הוּא זֵה, וּסְגִירָה: וְחֲכָמִים מִטְּהָרִים

חק לישראל – פרשת שופטים יום ו'

(ט) בַּהֲרַת כְּגָרִים וּפְשֵׁתָהּ כַּחֲצֵי גְרִיס וְעוֹד, וְהִלָּף מִן הָאוֹם כַּחֲצֵי גְרִיס, רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמָּא, וְחַכְמִים מְטַהְרִין. בַּהֲרַת כְּגָרִים וּפְשֵׁתָהּ כְּגָרִיס וְעוֹד, וְהִלָּכָה לָהּ הָאוֹם, רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמָּא. וְחַכְמִים אוֹמְרִים, תִּרְאָה בַּתְּחִלָּה:

רע"ב – (ט) וּפְשֵׁתָהּ כַּחֲצֵי גְרִיס וְעוֹד כו' ר' עקיבא מטמא – משום ועוד לאשתייר זה מן הפשיון. ובפשתה לאחר הפטור איירי: וחכמים מטהרין – דכיון דאזל ליה חצי גריס מן האום, ליכא מנגע חדש אלא חצי גריס ועוד: ופשתה כגריס ועוד – לאחר הפטור,

(י) בַּהֲרַת כְּגָרִיס וּפְשֵׁתָהּ כְּגָרִיס נוֹלָדָה לְפִשְׁיוֹן מִחֵיה אוֹ שְׁעַר לָבָן וְהִלָּף לָהּ הָאוֹם, רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמָּא. וְחַכְמִים אוֹמְרִים, תִּרְאָה בַּתְּחִלָּה. בַּהֲרַת כַּחֲצֵי גְרִיס וְאִין בָּהּ פְּלוּם, נוֹלָדָה בַּהֲרַת כַּחֲצֵי גְרִיס וּבָהּ שְׁעָרָה אַחַת, הָרִי זֶה לְהַסְגִיר. בַּהֲרַת כַּחֲצֵי גְרִיס וּבָהּ שְׁעָרָה אַחַת, נוֹלָדָה בַּהֲרַת כַּחֲצֵי גְרִיס וּבָהּ שְׁעָרָה אַחַת, הָרִי זֶה לְהַסְגִיר. בַּהֲרַת כַּחֲצֵי גְרִיס וּבָהּ שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת, נוֹלָדָה בַּהֲרַת כַּחֲצֵי גְרִיס וּבָהּ שְׁעָרָה אַחַת, הָרִי זֶה לְהַסְגִיר:

רע"ב – (י) בַּהֲרַת כְּגָרִיס וּפְשֵׁתָהּ כְּגָרִיס – בשפשתה לאחר הפטור איירי: ר' עקיבא מטמא – דיט כאן נגע וסימן טומאה עמו: תיראה בתחילה – ואע"ג דכשתיראה בתחילה נמי יטמאנה הכהן מיד, דמחיה ושער לבן מטמאים בתחילה, מכל מקום נפקא מינה דלרצונן צעי אחויי קרבן אכל חד וחד. ולר' עקיבא כנגע ראשון חשוב, וכי מתסי מהאי מייתי חד קרבן. ובכל הנך דפליגי ר' עקיבא וחכמים במתניתין, הלכה כחכמים: ואין זה

(יא) בַּהֲרַת כַּחֲצֵי גְרִיס וְאִין בָּהּ פְּלוּם, נוֹלָדָה בַּהֲרַת כַּחֲצֵי גְרִיס וּבָהּ שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת, הָרִי זֶה לְהַחֲלִיט, מִפְּנֵי שְׁאֲמָרוֹ, אִם בַּהֲרַת קְדָמָה לְשְׁעַר לָבָן, טָמֵא.

רע"ב – (יא) וּנּוֹלַד בַּהֲרַת כַּחֲצֵי גְרִיס וּבָהּ שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת הָרִי זֶה לְהַחֲלִיט – כל היכא דחנן ובה שתי שערות או ובה עשרה אחת, לאו דאחו שערות ובהרת זהדי הדלי, אלא דבהרת קדמה ואחר כך צאו שערות: ואם שער לבן קודם לבהרת טהור – דכתיב (ויקרא יג) והיא הפכה שער לבן, הבהרת היא שגרמה

וְאִם שְׁעַר לָבָן קִדְּם לְבַהֲרַת, טָהוֹר. וְאִם סָפֵק, טָמֵא. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ קָהָה: לְשַׁעַר שִׁיהֶפֶךְ לְלִבָּן: סָפֵק טָמֵא – סָפֵק אִם שַׁעַר לָבָן קִדְּם לְבַהֲרַת, אוֹ בַּהֲרַת קְדָמָה לְשַׁעַר לָבָן, טָמֵא: וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ קִיָּהָה – גְּרַסִּינָן. מִלְּשׁוֹן תְּקִינָה שִׁינּוּ. כְּלוּמַר, הוּא שִׁינּוּ קָהוֹת מְדַבְרֵי הָאוֹמֵר סָפֵק טָמֵא. דְּלִיָּהוּ סָבַר סָפֵק טָהוֹר. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

חק לישראל – פרשת שופטים יום ו'

גמרא – נדה דף כה' ע"א

ואם היה מרוקם וכו': תנו רבנן איזהו שפיר מרוקם אבא שאול אומר תחלת ברייתו מראשו ושתי עיניו כשתי טיפין של זבוב תני רבי חייא מרוחקין זה מזה שני חוטמין כשתי טיפים של זבוב תני רבי חייא ומקורבין זה לזה ופיו מתוח כחוט השערה וגויתו כעדשה ואם היתה נקבה נדונה כשעורה לארכה וחתוך ידים ורגלים אין לו ועליו מפורש בקבלה הלא כחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני עוד ובשר תלבישני ועצמות וגידים תסוככני חיים וחסד עשית עמדי ופקודתך שמרה רוחי ואין בודקין אותו במים שהמים עזין וטורדין אותו אלא בודקין אותו בשמן שהשמן רך ומצחצחו ואין רואין אלא בחמה כיצד בודקין אותו כיצד בודקין אותו כדאמרינן אלא במה בודקין אותו לידע אם זכר הוא אם נקבה היא אבא שאול בר נש ואמרי לה אבא שאול בר רמש אומר מביא קיסם שראשו חלק ומנענע באותו מקום אם מסכסך בידוע שזכר הוא ואם לאו בידוע שנקבה היא:

רש"י על הגמרא

כלאמרינן תחלת ברייתו מראשו: כחלב – זהו שכתב זרע שהוא ניתך וקלוש מתחלה בשעת ילידתו כחלב ואח"כ נעשה קפוי וטורדין אותו – ממהין: ומנענע – באותו מקום מלמטה למעלה כלומר בסמוך: אם מסכסך – הקיסם שיש דבר המעכב היינו גיד דאי נקבה ליכא עיכובא:

טיפין של זבוב – עיני זבוב: ופיו מתוח כחוט השערה – סדק קטן ונראה כאילו חוט השערה מתוח שם: גויתו – גיד אבר הזכר והא דתנו תשז לזכר ולנקבה אלמא מספקא לן אם זכר אם נקבה כשאין ניכר בו האבר מיירי: כשעורה – היא סדוקה לארכה: וחתוך ידים ורגלים – עדיין אין נראה

זוהר – ויקהל דף רה' ע"א

תא חזי, הכי הוא ודאי, ליליא רביעאה דשבתא, בעינן לאסתמרא מנייהו, מאי טעמא. בגין דכתיב, (בראשית א) יהי מארת, מארת פתיב חסר, והא אוקמוה, דבגין דהיא חסרה, במה חבילי טהירין אתפלילן בהאי מארת. לווטין ומארת אינון בגריעותא דסיהרא, וכלהו שליטין בההוא ליליא: בליליא דשבתא, פיון דכלהו מתברון לאעלא בנוקבא דעפרא, דלא יכלין לשלטאה, בעי בר נש יחידאי, לאסתמרא. ותו, אף על גב דלא יכלין לשלטאה, אתחזיין לזמניו, ובר נש יחידאי בעי לאסתמרא: מלה דא הכי תנינו, ואי הכי גריעותא דנטורא איהו. אבל בשבתא נטירו אשתבח לעמא קדישא, וקודשא בריה הוא פד עאל שבתא, מעטר לכל חד וחד מישראל, ובעי דינטרון ליה להאי עטרא קדישא, דאתעטרו ביה, ואף

חק לישראל – פרשת שופטים יום ו'

על גב דאינון לא אשתכחו בישובא, לזמנין לבר נש יחידאי אתחזו, ואתרע מזליה. ואצטריך ליה לבר נש, לאתעטרא בעטרא קדישא, ולנטרא ליה: סוף סוף, נטירו אשתכח בההוא ליליא לעמא קדישא, הואיל וסכת שלום פריסא על עמא, דהא תנינן, בכל אתר דסכת שלום אשתכח, סטרא אחרא לא אשתכח תמן. ועל דא נטורא איהו ונטורא שכיח:

הלכה – הרמב"ם הלכות שבת פרק י'

(ח) הפותל חבלים מן ההוצין ומן החלף או מחוטי צמר או מחוטי פשתן או חוטי שיער וכיוצא בהן הרי זה תולדת קושר וחייב ושיעורו כדי שיעמוד החבל בפתילתו בלא קשירה שנמצאת מלאכתו מתקיימת וכן המפריר את הפתיל הרי זה תולדת מתיר וחייב והוא שלא יתכוין לקלקל בלבד ושיעורו כשיעור הפותל:

(ט) התופר שתי תפירות חייב והוא שקשר ראשי החוט מכאן ומכאן כדי שתעמוד התפירה ולא תשטט אבל אם תפר יתר על שתי תפירות אף על פי שלא קשר חייב שהרי מתקיימת התפירה והמותח חוט של תפירה בשבת חייב מפני שהוא מצרכי התפירה:

לע"נ:

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גר גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה בת שמואל, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.